

NORDISKE

2 - APRIL 2024

FORENINGEN
NORDEN

Meget mere NORDEN

Tunnel mod Norden

Om fem år er Femern Bælt-forbindelsen indgangen til Norden. Nordiske ser nærmere på fremtidens transport af varer og mennesker mellem Norden og det øvrige Europa.

Nordens rolle i fremtidens Europa

De store geopolitiske forandringer, Ruslands angreb på Ukraine, klimaforandringerne, risikoen for et mere isolationistisk USA, migrationspres fra Afrika mod Europa, stigende global økonomisk konkurrence, usikkerhed om energiforsynings-sikkerheden i de kommende år. Disse og andre udfordringer taler alle for, at vi skal stå stærkere sammen i Europa.

Det er alt sammen udfordringer, landene ikke kan håndtere hver for sig. De kræver et samarbejde på tværs af landegrænserne. Og vi må erkende, at vi europæere selv må tage ansvaret for vores skæbne. Vi kan ikke regne med, at der i fremtiden kommer nogen og løser det for os. Derfor er det på den europæiske politiske dagsorden, at vi skal gøre EU større og stærkere.

Men hvor efterlader det Norden? Er det nordiske politiske samarbejde ved at blive overflødig? Skal vi vælge mellem det nordiske og det europæiske samarbejde? Mit svar er, at det ikke er 'enten eller'; men 'både og'. Der har næppe nogen sinde været mere brug for det nordiske samarbejde end netop i disse år.

Norden er en del af Europa. Og vi er i os selv en region med betydelig politisk, økonomisk og militær styrke, når vi står sammen. Det betyder, at vi

Foto: Maria Tuxen Hedegaard

i det nordiske samarbejde kan komme langt med at håndtere udfordringerne. Det gælder på forsvarsområdet, hvor nu både Finland, Sverige, Norge og Danmark er medlemmer af Nato. Hvis vi samarbejder militært, vil der være store synergifordele ved det. Også f.eks. på energi- og klimaområdet er vi allerede langt i samarbejdet.

I dette nummer af Nordiske kan man også læse, hvordan der i erhvervslivet er stigende opmærksomhed på det nordiske samarbejde. Og i det omfang, der i EU ikke er tilstrækkeligt tempo til at nå frem til fælles løsninger og strategier, vil vi kunne gå foran i Norden.

I Foreningen Norden arbejder vi her i foråret på at udvikle konkrete forslag til mere og bedre politisk samarbejde i Norden. Det gælder f.eks. på transportområdet, hvor man også her i magasinet kan læse om perspektiverne for bedre mobilitet i Norden. Det arbejde skal vi konkludere på under vores repræsentantskabsmøde i maj. Herefter vil vi have et endnu stærkere grundlag for vores bestræbelser på at få styrket de nordiske landes politiske samarbejde.

Lars Barfoed
Formand

NORDISKE

Foreningen NORDEN

Vandkunsten 12,
1467 København K.
Telefon: 35 42 63 25,
mail: landskontoret@foreningen-Norden.dk,
www.foreningen-norden.dk

Landsformand: Lars Barfoed

Generalsekretær: Christian Lagoni

NORDISKE – foreningens magasin

Redaktion: Esben Ørberg,

ansvarshavende redaktør,

Telefon: 27 25 80 40,

redaktion@foreningen-norden.dk.

Grafisk tilrettelæggelse:

Pia Alø Visser, Stibo Complete.

NORDISKE udkommer i januar, april, juni og oktober.

Næste nummer omdeles i ugen fra den 24. juni.

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Stibo Complete a/s.

Forsidefoto: Femern-forbindelsen, Puttgarden, februar 2024. Foto: Femern A/S.

Medlemskab: Du bliver medlem for 315,- om året, 410,- for en husstand, 215,- for pensionist og 260,- for pensionistpar.

Skriv til os. Se vores adresse til venstre her på siden. Eller meld dig direkte ind:

www.foreningen-norden.dk/medlemsformer-og-kontingenter/

Nordiske stemmer ilter den nationale dagsorden

Kulturmøderne i Norden baner nordiske spor hos hinanden med støtte fra Nordisk Kulturfond. Vi møder direktøren for Kulturmødet Mors, som bliver høj, når hun går rundt i Oslo og kan forstås på dansk.

Norden har mange folkemøder. Alle er varianter af Almedalsveckan, som har rødder tilbage fra Olof Palme og 1968. I 2011 fik Danmark Folkemødet på Bornholm og året efter kom Arendalsuka i Norge til. Alle har stærkt fokus på politik og ofte partipolitik. Selvom der er store ligheder mellem de politiske folkemøder, er det endnu aldrig lykkedes at stable et nordisk samarbejde på benene.

Folkemøderne er forblevet meget nationale i form og indhold.

Sideløbende er der opstået folkemøder med fokus på kunst og kultur i Danmark, Norge og Sverige - og de har nu fundet sammen i et nyt samarbejde, der folder sig ud med fælles nordisk programindhold.

Første nordiske program blev præsenteret på kulturmødet 'Folk och Kultur' i Eskilstuna i Sverige

Morsø Landbrugs-skole bespiser 400 mennesker på gågaden i Nykøbing Mors - som en del af Kulturmødet 2023. Foto Per Bille.

Kulturmødet 2024 præsenterer blandt mange andre Ella Marie Hætta Isaksen, som er samisk musiker og aktivist med 36.000 følgere på Instagram. Foto: norden.org.

i februar og fra den 22. til 24. august følger Kultur­mødet Mors. Næste år er det så Kulturytring i Drammen i Norge, som finder sted hvert andet år.

Måtte kunne lære af hinanden

Direktøren for Kultur­mødet Mors, Trine Bang, fortæller, at samarbejdet mellem de tre arrangører med det samme føltes helt naturligt, da de mødes til det første fællesmøde i København i efteråret 2023. På det tidspunkt havde Trine Bang besøgt det norske kultur­møde 'Kulturytring', og direktøren for det svenske kultur­møde havde været til Kultur­mødet Mors. De kendte derfor lidt til hinanden. Men allerede i 2022 fik Trine Bang færtten af en ny nordisk dimension.

- Vi havde længe talt om, hvordan Kultur­mødet kunne udvikle sig interessant, og jeg havde en klar fornemmelse af, at vores nationale dagsorden trængte til at blive iltet. I det nordlige Jylland kan vi jo nærmest række ud til både Norge og Sverige.

- Kultur­mødet er en national begivenhed, men med globale dagsordener som klima og sundhed føles det naturligt at række ud til vores nordiske nabolande, og invitere dem med ind i programmet. Det var derfor helt fantastisk, at A.P. Møller Fonden troede på vores nordiske ambitioner, og har valgt at støtte programmet med 1,3 mio. kr. hvert år i tre år. Allerede i 2023 kunne vi derfor præsentere

mere end 25 nordiske arrangementer med kunstnere og kulturpersonligheder fra Sverige, Norge, Grønland, Færøerne og Finland.

- Vores nordiske satsning betød, at vi blev opmærksomme på vores to søsterfestivaler i Norge og Sverige. Det stod hurtigt klart, at vi opererer inden for sammenlignelige dagsordener indenfor kulturpolitikken, og i efteråret mødtes vi så for første gang i København for at lære af hinandens erfaringer og skrive de første visionslinjer for et nyt samarbejde.

Nordisk Kultur­fond var vært for mødet i København, og støttede hurtigt op omkring samarbejdet, der – med kunst og kultur som omdrejningspunkt – vil undersøge, hvordan demokratiet har det i de nordiske lande. Hvordan der kan skabes inkluderende fællesskaber og hvordan en nordisk fremtid ser ud i en global verden. Fonden kvitterede med 500.000 kroner allerede i år – med yderligere bevil­linger i de kommende to år.

To slags publikum

Kultur­mødet Mors har groft sagt to typer af publikum. Et branchepublikum og et folkeligt publikum. Næsten 80 pct. af de omkring 35.000 årlige deltagere er nysgerrige gæster, der ikke arbejder professionelt med kunst og kultur.

- Vi opfatter os som en gigantisk folkeoplysende arena, og den arena vil vi bruge til at skabe et nordisk forsamlingshus, hvor ideer og tanker flyder frit mellem vores lande. Det gør vi helt konkret ved at invitere en masse nordiske stemmer ind i vores program og lade dem mødes på vores scener med den største naturlighed.

Selvom der er godt fire måneder til Kultur­mødet Mors 2024, så er flere af de i alt omkring 30 nordiske stemmer på plads. Publikum kan blandt andet møde:

- 12 nordiske unge holder hver en tale om nordisk demokrati og nordisk fremtid.
- Forskellige optrædere af Ella Marie Hætta Isaksen, som er samisk musiker, kunster og aktivist med stor følgerskare på Instagram og som har vundet samisk Grand Prix og NRK-programmet Stjerne­kamp.
- Op­træden af den færøske sanger og komponist Eivør, den norske forfatter Linn Ullmann, den svenske sangerinde Sarah Klang og mange flere.

Trine Bang er helt på det rene med, at der i Norden allerede foregår en livlig udveksling landene imellem, ikke mindst på kulturområdet.

Tværfagligheden er afgørende

- Men der er ikke mange tværfaglige arenaer. De tre kulturmøder er demokratiske platforme, hvor beslutningstagere, kunstnere, kulturaktører og borgere mødes på tværs af geografi, generationer, politikområder og samfundslag for at diskutere kunstens og kulturens rolle i vores samfund. Det sker på højeste politiske niveau og med engagerende formater, hvor viden, inspiration og erfaring bliver delt nationalt – og nu også på tværs af Norden. Det er ambitiøst, og det er helt unikt.

For Trine Bang er det ikke nok at få nye nordiske stemmer på Kulturmødet. Det handler også om næste generation.

- Det er et formål i sig selv, at vi bidrager til at få unge til at tænke mere nordisk og knytte relationer på tværs af lande. Derfor har vi skabt Camp Nord, hvor unge kan bo gratis, mens de deltager

på Kulturmødet, og forhåbentlig skaber relationer, som de kan tage med sig videre. Det er vigtigt for os, at vi ikke kun skaber samtaler, der oser af nordisk hygge. Vi ved, at der er sprækker i de nordiske demokratier og at nogle ungdomsgrupper ikke bliver hørt. Derfor gør vi meget ud af at give ordet til mange forskellige unge, når vi taler om vores fælles nordiske fremtid.

Når disse linjer læses, er Trine Bang, der de seneste seks år har været Kulturmødets direktør, tiltrådt et nyt job som talsperson og indholdschef hos Smukfest i Skanderborg. Men hendes nordiske identitet er langtidsholdbar og stammer fra utallige vandringer i de norske fjelde sammen med hendes storebror og biologmor.

- Jeg kan virkelig unde de unge den sanselige, nærmest fysiske, erfaring, det er at gå rundt i Oslo og lytte til sproget. Det er jo vildt, at vi kan bruge det danske sprog i Norden og jeg er sikker på, at vi med den nye nordiske satsning kan være med til at vække de unges lyst og nysgerrighed på nordiske eventyr, siger Trine Bang.

Trine Bang (i midten) med sin svenske kollega Monica Larsson (tv.) i færd med at præsentere deres nordiske samarbejde. Monica Larsson er generalsekretær i Norsk Kulturforum, der står for det norske kulturmøde, Kulturytring. Ismo Railisson, Folk och Kultur i Sverige, udgør den tredje part i samarbejdet. Foto: Per Bille.

Nordiske markeder smelter sammen

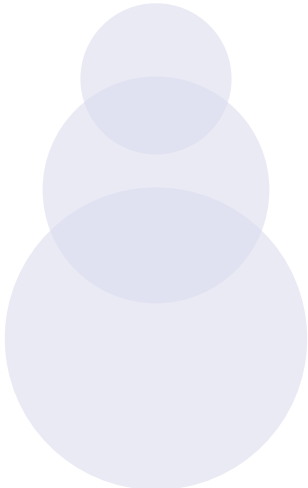
Mediegiganter går fra nationale til nordiske ledelser og udnytter lighederne mellem Nordens folk. Magasinet Nordiske taler med topchefer hos to af de største i branchen.

Hvis nogen bryder grænser ned i Norden er det de største mediekoncerner. Senest har danske Aller etableret Aller Media Nordic og norske Schibsted, svenske Bonnier og danske Egmont og JP/Politikens Hus går samme vej. Selv amerikanske Disney og svenskejede Viaplay har opdaget fordele ved at betragte de nordiske markeder som et hele.

Vi møder topchefer hos to af de allerstørste i Norden, Schibsted og Aller for at høre, hvad der fik dem til at slå de nordiske forretninger sammen.

Norske Schibsted profiterer på nordisk samdrift

Mediekoncernen Schibsted har længe haft fodfæste i Sverige, Finland og senest i Danmark. I markedspladsdivisionen er de nordiske forretninger slået sammen til ét selskab, Nordic Marketplaces. Vi nyder godt af kulturelle ligheder i Norden, siger direktøren.

Norges største mediekoncern Schibsted har i mange år nydt godt af lighederne mellem de nordiske lande bl.a. gennem ejerskab af de to store svenske aviser Aftonbladet og Svenska Dagbladet. For et par år siden overtog Schibsted danske DBA (tidligere Den Blå Avis) og Bilbasen, som var ejet af eBay.

Dermed kan Schibsted med god grund kalde sig for 'en familie af digitale varemærker/brands med et stærkt nordisk aftryk'.

Vi vil gerne forstå det nordiske og får det forklaret i samtalen med den administrerende direktør for Schibsted Marketplaces, Christian Printzell Halvorsen. Ikke mindst vil vi gerne vide, hvad der fik Schibsted til for alvor at blive nordisk.

- Forbrugerne har på mange måder samme behov. Måden vi sælger en bil på, er stort set den samme i hvert land. Derfor kan vi også bruge samme løsninger på tværs af grænserne.

- Vi kan bruge samme løsninger på tværs af de nordiske grænser, siger Halvorsen. Foto: Schibsted.

Det gælder vel over hele verden?

- Ja, men det særligt nordiske er kulturen. Det er meget lettere at få en nordmand og en svensker til at arbejde sammen end en nordmand og en sydeuropæer. Vi er nok ikke så maskuline her i Norden. Vi underspiller lidt den personlige succes og vi er gode til at tage vare på hinanden, at give hinanden omsorg.

Flade strukturer

- Som virksomhed er det vigtigt at have for øje, at vi holder af flade strukturer i Norden, vi oplever kort afstand fra medarbejdere til ledelse og vi har små uligheder i samfundet. Men lighedsprincippet betyder ikke, at vi ikke værdsætter frihed og individualisme, tværtimod.

Christian Printzell Halvorsen ser et særligt nordisk karaktertræk, som også er vigtigt for Schibsteds data og digitale salg.

- Vi har stor tillid til hinanden i Norden. Både på det personlige plan og i forhold til vores samfund og samfundets institutioner. For os, som jo lever af at knytte forbrugerne sammen digitalt, så er tillid helt afgørende. Vi er fuldstændig afhængige af tillid

Hvem er Schibsted?

Schibsted begyndte i avisverdenen og er stadig Norges største mediekoncern.

Men Schibsted er meget mere, herunder også datterselskabet Marketplaces, som driver 60 digitalt baserede tjenester og varemærker i Danmark, Norge, Sverige og Finland.

Koncernen har 3.500 medarbejdere og en omsætning på godt 10 mia. danske kroner.

Det hele begyndte med at den forældreløse børnehjemsdreng, typografen Christian Michael Schibsted i 1839 etablerede Schibsted Forlag. Som trykker kom han for alvor ind i avisverdenen, da han i 1879 grundlagde Aftenposten.

1911 står som et stort år for Schibsted, da Aftenposten sammen med Tidens Tegn havde eksklusivrettigheder på historien om, at Roald Amundsen var den første til at plante et flag på Sydpolen – det norske vel at mærke. Flaget er den dag i dag i bladets eje.

Senere kom VG, Verdens Gang, med i koncernen samt Aftenbladet i Sverige. I 2020 overtog Schibsted onlineannoncerne på danske DBA (tidligere Den Blå Avis), Bilbasen og Bilinfo fra eBay, og Schibsted driver i dag en lang række digitale markedspladser i de tre skandinaviske lande.

Schibsted ejede indtil for nylig sammen med eBay annoncegiganten Adevinta, som blev solgt til kapitalfonde og indbragte Schibsted 40 mia. danske kroner.

mellem parterne på vores markedspladser - som for eksempel DBA. Også dét, at vi kan regne med at en vare når frem med posten, er med til at styrke vores tillid til samfundets indretning.

Som øverste chef for Schibsteds tvær-nordiske forretninger har du formentlig også identificeret nogle træk, hvor vi trods alt er forskellige i Norden?

- Naturligvis, men det er nu mest en personlig erfaring og opfattelse. Jeg tror for eksempel, at dansk kultur er præget af handel, som gør danskere mere direkte og mere forhandlingsorienterede end nordmænd og svenskere. På mange områder er danskere mere omgængelige og mere sociale og danskernes geografiske tilknytning til det europæiske kontinent gør dem mere internationalt orienterede.

Tør sige lederen imod

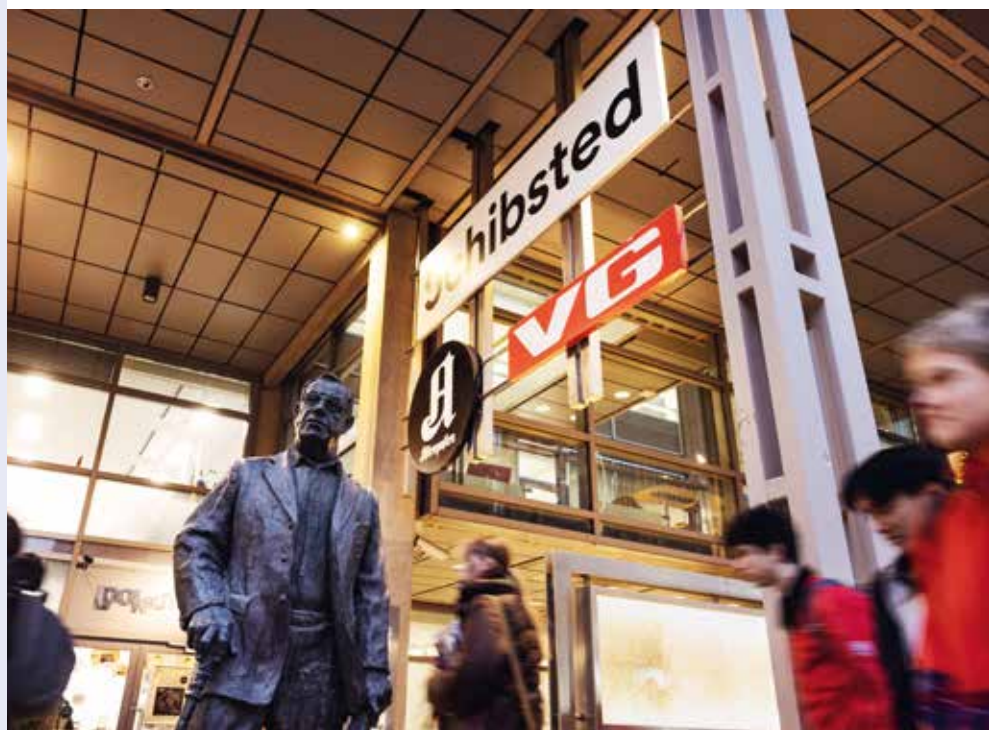
- I Norge har vi en virkelig kort afstand mellem ledere og medarbejdere. Vi er præget af en meget åben tone på jobbet, hvor man stiller spørgsmål og er mere kritisk overfor sin leder end i de andre lande. Desuden gennemsyrrer den norske hytte-kultur også befolkningen. Vi tager på hytten for at komme væk fra byerne og ud i naturen. Det understreger nordmænds stærke tilknytning til naturen.

- Svenskerne er meget optaget af debat og ønske om konsensus – og frihed. Finnerne er lidt anderledes på grund af nærheden til Østeuropa. Måske lidt mere maskuline og med større afstand mellem ansatte og ledelse.

Hvordan udnytter I fællestræk mellem de nordiske folk som forbrugere?

- Det er jo vores mission at kende forbrugerne rigtig godt, og vi ser bestemt lighedstræk i Norden.

Schibsteds hovedkontor i Oslo. Foto: Emma-Sofia Olsson.

Et af de mest søgte ord på vores sites er 'sofa'. I det hele taget er søgeord, der knytter sig til hus og hjem meget anvendte. Vi er klart mere hjemme-søgende end vores europæiske medborgere. 'Cykel' er også et af de mest søgte ord, som viser noget om at være fleksible og mobile.

Bærekraft og genbrug

- I de sidste fem-seks år har vi set en stor stigning i interessen for bærekraft (dansk: bæredygtighed, red.), som blandt manifesterer sig i en stor stigning i interessen for genbrug. Den stigning er naturligvis drevet af prisbillighed, men bestemt også af miljø- og klimahensyn. De nordiske folk er meget optagede af miljø og Norge er allerlængst fremme i

verden, når det handler om eldrevne biler. Elektrificeringen af biler, men også andre transportmidler, vil i det hele taget ændre mobiliteten i vores lande.

Hvad med samarbejdet på forretningsplan landene imellem. Hvad er det, der for alvor er nøglen til nordisk samarbejde?

- Vi leder stadig efter nøglen, fordi vi i mange år har arbejdet hver for sig i landene. Men vi ved, at der findes en synergieffekt i samarbejdet. Vores nordiske strategi er i høj grad båret af erkendelsen af, at vi hver for sig er for små. Ved at slå os sammen, skaber vi dybere og bredere kompetencer, som rufter os bedre rent forretningsmæssigt, siger Christian Printzell Halvorsen. eø

Aller flytter brikkerne ind på nordisk spilleplade

Vi taler med topchefen for Allers nye fællesnordiske selskab, som er førende udgiver af store nyhedsmedier, magasiner og ugeblade i Norden. Alene i Danmark har Aller en markedsandel på 70 pct. på ugeblade. For Dag Sørsdahl handler det om at kende de kulturelle og markeds-mæssige forskelle og ligheder i Norden

Det var ikke til at tage fejl af Erik Aller, overdirektør i direktionen for Aller A/S, da han i januar præsenterede, hvad han kaldte for et nyt nordisk kraftcenter.

- Vi skal lære af hinanden, udnytte hinandens stærke sider og udvikle os i fællesskab, sagde han på dagen, hvor fire nationale selskaber blev samlet i én nordisk forretning under navnet Aller Media Nordic.

Vi møder den nye mand i toppen af Nordic, Dag

I alt læser hele 1,8 mio. danskere med hver måned i mindst en af Allers titler – og koncernens digitale universer har mere end 2,1 mio. brugere og over 50 mio. sidevisninger hver måned. Her ses kontoret på Havnemolen i København.

Sørsdahl, på hans allerførste arbejdsdag. Sørsdahl har været adm. dir. for Aller Media i Norge i en årrække og sidder ved samme skrivebord i Oslo fremover, hvorfra han skal godtgøre, at samlingen under ham er en forretningsmæssig god ide.

- Medieudviklingen gør, at de enkelte medietyper ikke længere fungerer hver for sig. I takt med digitaliseringen smelter aviser, tv, radio, ugeblade og magasiner sammen. Det påvirker naturligvis konkurrencen, driften og behovet for kompetencer i retning af tættere samarbejde inden for samme ejerkreds. Derfor har vi nu fået en fælles nordisk forretning med en integreret nordisk ledelse, som samorganiserer og samarbejder. Dét er min opgave at få den struktur til at fungere, siger Sørsdahl som medgiver, at Aller historisk set har været meget nationalt orienteret.

Fra national til nordisk

- Vi har haft grundige overvejelser om, hvem vi er i dag. Det er 151 år siden, vi blev stiftet i Danmark, og hurtigt kom vi til Norge og Sverige og for 30 år siden også til Finland. Vi har hidtil været decentraliserede med lokale ledelser i hvert land. Men nu gælder det om at finde en fælles vej.

Sørsdahl understreger dog, at det ikke handler om, at medierne skal have fælles redaktioner. Der til er de journalistiske historiefortællinger i hovedsagen lokale. Men han ser mange andre områder, hvor det nye nordiske fællesskab kan skabe værdi.

- Teknologisk kommer vi til at profitere af samdriften. Vi får i vid udstrækning fælles digitale platforme baseret på samme teknologiløsninger. Digitaliseringen er både dyr og kompetencekrævende og derfor er samdrift nyttig.

- Selvom vi ikke slår os sammen redaktionelt på tværs af de nordiske lande, kan vi godt tilpasse og dele en del af stoffet. Vores store fællesskabskategorier er nyheder, underholdning, sundhed, rejse og mad. Her minder de nordiske samfund så meget om hinanden, at det vil give mening med et vist redaktionelt samarbejde på tværs, siger Dag Sørsdahl.

Kender kvinderne

Aller er karakteriseret ved udelukkende at udgive store nationale publikationer – og ikke regionale eller lokale. Indholdsmæssigt ligger styrken i nyheder, populærjournalistik, underholdningsjournalistik og kendisjournalistik. I Danmark udgiver Aller Se og Hør, Billed-Bladet, Søndag, Ude og Hjemme, Familie Journal samt en række magasiner. I Norge kendes Aller især fra Dagbladet, SOL og KK, som er

landets største kvindemagasin på tryk og på nettet samt Allers, Se og Hør og en række internetsider. I Sverige udgiver Aller Media Hemmets Veckotidning, Allas Veckotidning og Svensk Damtidning.

Som det fremgår af titlerne, har Aller et godt tag i kvinder som målgruppe. Det var også grundlæggerne Carl og Laura Allers store idé, at kvinderne manglede målrettet indhold, hvilket for præcis 150 år siden manifesterede sig Nordisk Mønster Tidende og senere Illustreret Familie Journal.

Ved siden af Aller Media Nordic består koncernen af to store selskaber Ahead Group (Marketing Services) og Aller Leisure. Leisure ejer og administrerer alene i Danmark Nyhavn Rejser, Kulturrejser-Europa, Nilles Rejser, Gislev Rejser, Billetkontoret, Stjernegaard Rejser og en række andre.

Nordiske værdier er vores pejlemærker

For Sørsdahl og hans ledelsesgruppe handler det i høj grad om at kende de kulturelle og markeds-mæssige forskelle og ligheder i Norden.

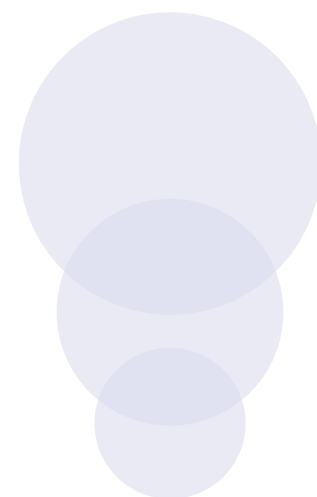
- Forskellene er jo på en måde identiske med de forhindringer, vi skal overkomme, og så skal vi formå at udnytte de mange ligheder i de nordiske samfund.

- De nordiske værdier om demokrati og repræsentation er stærke markører i samfund, hvor forskellen mellem rig og fattig ikke er særlig stor. Værdierne er også vigtige pejlemærker for os.

- Sprogligt har vi i Norden også store ligheder, og med både Finland og Sverige som medlemmer af Nato oplever vi i disse år en stor historisk ændring i retning mod større nordisk sammenhold og fællesskab, siger direktøren for Aller Media Nordic. *ee*

Administrerende direktør i Aller Media Nordic, Dag Sørsdahl har en baggrund inden for finansverdenen og fra Aftenposten og Schibsted, men tog et afgørende karriereskift, da han blev administrerende direktør for Oslo Nye Teater i 2014. Året efter skiftede han til topposten i Aller Media Norge, og fra marts i år chef for Aller Media Nordic.

Efter Femern Bælt bliver Øresund en flaskehals

Danmark har alle dage været Nordens bro til Europa og i de kommende mange år vil planer om nye faste forbindelser dukke op i offentligheden og det politiske liv.

For nok får vi en fast Femern Bælt-forbindelse om fem år, som beskrives nærmere på de følgende sider, men den vil avle endnu større behov for at fragte varer og mennesker mellem Norden og kontinentet.

Derfor har der længe været arbejdet på hele tre alternativer til Øresunds-forbindelsen: Øresund Metro mellem Malmø og København, Europabanen mellem Landskrona og Nordhavn i København samt HH-forbindelsen mellem Helsingborg og Helsingør.

Men nu er en fjerde mulighed ved at tegne sig. Den handler om at udvide kapaciteten på og omkring den nuværende Øresundsforbindelse, ikke mindst landanlæggene.

Efter indvielsen af Femern Bælt-tunnelen i 2029 forventes godstrafikken gennem Danmark og over Øresund at stige kraftigt, og det stiller krav til øget jernbanekapacitet. Derfor er der truffet beslutninger om otte forskellige udvidelser af jernbanelinjet på begge sider af Øresundsbroen.

Det diskuteres også, om det er nok i det lange løb, og det er i det perspektiv, at behovet for yderligere faste forbindelser over

Øresund diskuteres. De nordiske relationer vil tage til, arbejdskraften vil bevæge sig gnidningsløst og grænsehindringerne være udviskede. Det er scenarier, som direktøren for String beskriver på side 14.

Vi har spurgt en af de mest erfarne analytikere af Øresundsregionen, adm. direktør for Øresundsinstitutet og chefredaktør for 'News Øresund', Johan Wessman, hvordan han vil beskrive den nye mulighed.

- Øresundsbroen har for nylig offentliggjort en analyse fra Sweco om, hvordan kapaciteten over Øresundsbroen kan omstilles med yderligere investeringer, der rækker så langt, at de også omfatter endnu en underføring til jernbanen mellem Peberholm og Amager. En sådan investering ville øge kapaciteten over broen til et niveau, hvor det inden længe er jernbanerne i Danmark og Sydsverige, der sætter kapacitetsloftet.

- Derfor vil det også blive nødvendigt at udbygge jernbanekapacitet i Skåne og Østdanmark og efter 2050 udbygning med fire spor helt frem til brofæstet og endnu en Peberholm-Amager underføring, siger Wessman, som tilføjer, at netop jernbaneudbygningen vil være helt afgørende for, hvilken af de fire muligheder, der vil blive satset på.

Wessman vil som redaktør og uafhængig analytiker ikke selv pege på, hvilken mulighed han anser for at være den bedste og mest sandsynlige.

- De tre alternativer, der præsenteres mellem Helsingborg-Helsingør, Landskrona-København og Malmø-København, har alle deres fordele og ulemper, ligesom det forslag, som Sweco fremlægger i sin analyse for Øresundsbro-konsortiet. Sveriges Nato-medlemskab og Ruslands krig i Ukraine tilføjer endnu en sikkerhedspolitisk dimension i form af nye behov for modstandskraft til diskussionen om mere permanente forbindelser, siger Wessman. eø

Velfungerende, grænseoverskridende transportnet er en vigtig del af EU-politikken, som skal styrke det indre marked og den fri bevægelighed for varer og arbejdskraft. Arbejdet foregår i rammerne af det transeuropæiske transportnet (TEN-T), som definerer et sammenhængende europæisk netværk af veje, jernbanelinjer, indre vandveje, søtransportruter, havne, lufthavne og jernbaneterminaler. Skandinavien-Middelhavet er en af de ti transportkorridorer, som er blevet godkendt af Kommissionen.

Nyhedsbureauet News Øresund drives af ØresundsInstitutet og beskriver og analyserer alle forhold i regionen – og har et meget anbefalelsesværdigt web-site: <https://www.newsøresund.dk/>. Her er bureauets kort over nuværende, planlagte og overvejede forbindelser.

Tunnelfabrikken udgør en stor del af byggepladsen i Rødbyhavn. Her ses et af tunnelelementerne.

Femern-forbindelsen forbinder Norden med kontinentet

Femern Bælt er Danmarks hidtil største opførelse af enkeltstående infrastruktur. Den faste forbindelse får stor betydning for europæisk transport-infrastruktur og Norden kommer et stort skridt nærmere Europa. Selv Finland viser nu interesse.

Femern Bælt forbindelsen, der åbner om præcis fem år, spås af alle eksperter at få voldsom betydning for Norden og Nordtyskland. Det handler ikke bare om tid og penge, men også om fleksibilitet og nye muligheder. Selv i Finland er interessen stigende, ikke mindst fordi landet i de seneste år har måttet se sig om efter nye transportveje, idet flere af de normale er usikre og reducerede eller helt afskårne, efter at krigen i Ukraine begyndte for godt to år siden.

- Vi har såmænd haft besøg af den finske ambassadør i Danmark i efteråret. Det er tydeligt, at Finland ser forbindelsen som en forbedring af godstransporten til og fra kontinentet. Også i Norge er der stor interesse.

Ordene kommer fra Morten Kramer Nielsen, som i disse år drager lande og riger rundt for at sælge Femern-forbindelsen, hvor han selv er kommunikationschef og medlem af direktionen.

Forvalter med stor stemme

Nordiske møder Kramer Nielsen på Hotel Radisson i Malmø, hvor han taler til 300 lydhøre Øresundsprofessionelle, som deltager i Øresundsinstituttets konference 'Real Estate Øresund'. Også for dem er den nye rute til Europa længe ventet.

Selvom Kramer Nielsen ret beset 'blot' er forvalter af en – i udstrækning – lille stump infrastruktur, har Femern Bælt A/S klar interesse i at forbindelsen bliver brugt mest muligt, så de enorme statsgaranterede lån kan komme i nul og indtjeningen for alvor give bonus.

- Jo, jo, vi bygger kun det fysiske rum, men vi er meget bevidste om de muligheder, som forbindelsen skaber for at knytte Norden og Europa tættere sammen – også rent mentalt. Første skridt tog vi jo i 2000 med Øresundsforbindelsen, som har knyttet Danmark og Sverige tættere sammen end selv Kalmarunionen magtede.

- Det er klart, at vi skal have kunder i butikken. Derfor skal vi også vide en masse om trafikmønstre – både af gods og personer, og vi skal i det hele taget besidde kvalificerede analyser af forbindelsens konsekvenser. I middelalderen var vandvejene i Østersøen jo de store transportveje, som for længst er distanceret af landeveje. Men i en global verden, må vi igen overkomme havene – så hurtigt som muligt.

Stærkere integration i regionen

- Det er her, at Femern-forbindelsen passer rigtig godt ind i billedet. Jeg tror faktisk, at vi kommer til at forandre synet på hinanden i Norden og i det nordlige Tyskland – med i alt 50 mio. mennesker. Vi bliver mere integrerede. Tag bare de unges trafikmønstre, som nu igen peger mod jernbane. Inter-rail er hastigt på vej frem.

EU-Kommissionen opererer med 10 europæiske transportkorridorer, som frem mod 2050 skal gøre det lettere at flytte gods og personer i Europa. EU taler om at fremme mobiliteten med klima- og miljøvenlige transportmidler, og her anses et elektrificeret jernbanenet for at være helt afgørende.

Den 9. korridor går fra Nordnorge til Sicilien og med Femern Bælt-forbindelsen i 2029 ryddes en væsentlig barriere for korridorens succes af vejen. En anden flaskehals findes i Alperne, men også her er der en løsning på vej, idet en 64 kilometer lang togtunnel, verdens længste, under Brennerpasset mellem Italien og Østrig forventes klar i 2032.

Morten Kramer Nielsen siger, at Femern Bælt-forbindelsen er i tæt kontakt med alle, der har med jernbane at gøre – lige fra Bane Danmark, DSB og til SJ, Svenska Jernväger.

- Vi kommer til at håndtere 70 togstammer om dagen gennem Femern Bælt-forbindelsen og der er stor interesse fra operatørerne for at skabe nye forbindelser med gode el-drevne tog – også om natten. Forbindelsen bliver derfor også et stort løft til den bæredygtige jernbanetrafik, siger Morten Kramer Nielsen. eø

Fakta om Femern Bælt-forbindelsen

Femern Bælt-forbindelsen udføres af Femern A/S, som er ejet af Sund & Bælt Holding, som også ejer Øresund A/S og Storebælt A/S. Sund & Bælt er ejet af den danske stat repræsenteret ved Transportministeriet.

I 2029 er forbindelsen færdig, betalt for danske penge og derfor er det også Danmark, som hiver indtægterne hjem.

Femern-tunnelen bliver 18 kilometer lang. Tunnelen indeholder en tosporet motorvej i hver retning og to elektrificerede jernbanespor.

Tunnelen alene koster 55 mia. kroner at bygge og tager man investeringer i regionen med, vil der blive anvendt 100 mia. kroner. EU støtter med otte mia.

Forbindelsen vil give en 160 kilometers omvejsbesparelse til 'Skandinaviens sydligste storby', som Hamborg selv kalder sig.

Flere end 500 danske virksomheder har opgaver på projektet, som aktuelt beskæftiger 2800 personer. Alene i den nyopførte tunnelby, FLC Village, bor over 1000 mennesker.

De første elementer af sænketunnelen bliver løftet ned på plads efter sommerferien 2024. Betonelementerne støbes på Nordeuropas største byggeplads ved Rødbyhavn, der er befolket af ansatte fra omkring 20 forskellige lande. Elementerne har en holdbarhed på 120 år uden væsentligt vedligehold.

Etableringen af Femern Bælt-forbindelsen har stor indvirkning på Lolland. Her i 'landsbyen' bor 1000 mennesker fra 20 lande og når der inviteres til nabobesøg, er interessen stor. Fotos: Femern A/S.

Vi kan ikke vente på handlingslammede nordiske regeringer

Den politiske medlemsorganisation String fremmer nordisk integration over grænser ved tæt samarbejde og etablering af infrastruktur mellem sine medlemmer - syv store byer og ni regioner, der har sammenhængende infrastruktur og grøn vækst som mærkesager. Vi møder en nordistisk direktør.

Fakta om String

String er både navnet på et geografisk område og en politisk medlemsorganisation i Nordeuropa, som strækker sig fra Hamborg i syd til Oslo i nord.

Medlemmerne af String er Hamborg, Slesvig-Holsten, Kiel, Region Syddanmark, Region Sjælland, Region Hovedstaden, Københavns Kommune, Malmø Stad, Region Skåne, Helsingborg, Region Halland, Region Västra Götaland, Gøteborg, Oslo, Østfold og Akershus.

String er en tværnational organisation, der forbinder byer og regioner og samarbejder om at blive en grøn megaregion i Nordeuropa med fokus på grøn vækst og bæredygtig infrastruktur.

Det begyndte med én halvtidsansat i 1999, som skulle arbejde for en Femern Bælt-forbindelse og dermed bane vej for et hurtigtog mellem Oslo og Hamborg. I dag er formålet bredere. Nu skal vejen banes for grønt fremskridt i det område af verden, hvor de grønne industrier er stærkest: Nordeuropas grønne megaregion.

Vi skal møde String, en organisation bestående af 16 medlemmer; syv byer og ni regioner, fra Oslo i nord til Hamborg i syd, med et samlet indbyggertal på mere end 14 mio. Alle er medlemmer i den forventning, at String kan nedbryde de nordiske nationale grænser og fremme handel og persontransport - og politisk samarbejde.

For direktøren i String, Thomas Becker, og hans sekretariat og medlemmer, er det særdeles bevidst, at de nationale regeringer ikke indgår som medlemmer af String.

Regioner og byer kan agere hurtigt

- Beslutningskraften i regioner og byer, der samarbejder på tværs af grænser, er stor. Det gælder især i Norden, hvor byernes og regionernes fællestæk er mere markante end noget andet sted i verden. Men vi kan ikke vente på, at nationerne handler - og slet ikke, når det handler om transport. Vi må gøre noget selv!

Thomas Becker har flere eksempler på træge nationale systemer i Norden, som lokale og regionale myndigheder slår med flere længder, når det kommer til effektivitet.

- Vi er sammen med private partnere ved at etablere foreløbig 14 brinttankstationer fra Ham-

borg til Oslo, som skal sætte fart på udfasningen af diesellastbiler og gøre Nordeuropa til frontløber i den grønne omstilling af den tunge vejtransport. Denne brintkorridor er et konkret nordeuropæisk bidrag til at indfri EUs målsætning om at reducere CO₂-udslippet med 55 pct. i 2030, siger Becker, som glæder sig over at have modtaget 92,5 mio. kroner fra EU-kommissionen til projektet, som koster i alt 320 mio. kroner, hvis man regner aktørernes egenbetaling med.

- Projektet ville næppe være blevet til noget, hvis regeringerne i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland skulle være blevet enige. Vi var druknet i administrative forbehold og en byge af spørgsmål om arbejdskraft, materiel m.m.

Kunne ikke vente på regeringerne

Becker fremhæver endnu et eksempel på, at String kan agere uden hele tiden at skulle rundt i styrelser og statsadministration i øvrigt for at sikre sig mandater og tilladelser.

- Der havde længe været talt om, at en gammel naturgasledning fra Ll. Thorup i Midtjylland til Tyskland skulle omdannes til brintledning til grøn brint. Men der skete ikke noget, før vi, investeringsselskabet Copenhagen Infrastructure Partners, Danfoss og de danske og tyske industriorganisationer satte os sammen og formulerede en plan. Sammen lagde vi pres på regeringerne ved at dokumentere, at der både er et marked til at aftage brinten og faste leverandører til ledningen. Nu foreligger der

String er initiativtager til Greater4h, som er et privat-offentligt partnerskab, som etablerer 14 brint-ladestationer mellem Oslo og Hamborg. Her ses Thomas Becker i samtale med Paloma Aba Garrote, director of CINEA - European Climate. Foto: String.

en konkret plan som String og de danske interesseorganisationer præsenterede på Christiansborg i december. Beslutningen forventes at blive taget indenfor de næste uger.

- Det er derfor, vi helst kun går til de nationale regeringer med præcise emner. Man har dårlige erfaringer med, at nationale embedsværker skal tage utallige aktører i ed. Aktører som har modsatte interesser og som vogter på hinanden.

Energimarkeder må forenes

Atter bringer Becker et eksempel på banen i form af de enkelte landes energi-lovgivning og administrative reguleringer af energisektoren.

- Energi egner sig bedre end så meget andet til transregionale samarbejder, fordi produkterne er ens og markederne overskrider flere og flere grænser. Men hvert land har egne afregningssystemer og egne markedsreguleringer, og ingen

Hvad er en megaregion?

Megaregioner er netværk af byer og regioner, der afspejler stærk økonomisk sammenhæng og succes, og derved opnår konkurrence- og vækstfordele - såkaldt agglomerationseffekt - af synergierne i deres industrier og samfund.

Som funktionelle enheder binder megaregioner arbejdsmarkeder sammen. For virksomheder giver det adgang til større talentmasse, flere kunder og leverandører, og for arbejdskraften giver det adgang til flere typer af jobs og højere levestandard.

Bæredygtige infrastruktur- og transportsystemer er nogle af de vigtigste forudsætninger for at skabe en sammenhængende megaregion, der forbinder byer og arbejdsmarkeder og gør det muligt, at boliger og arbejdspladser kan placeres uden for de helt store byområder.

Thomas Becker (th) taler ved et arrangement på den tyske ambassade om, hvordan Femern Bælt-forbindelsen vil anspore de skandinaviske-tyske forbindelser. Foto: String.

Sådan kommer brintlade-
stationerne mellem Oslo
og Hamborg til at se ud.
Foto: String.

Øresundstoget i Ørestaden, som
bliver en vigtig station i fremtiden.
Foto: News Øresund.

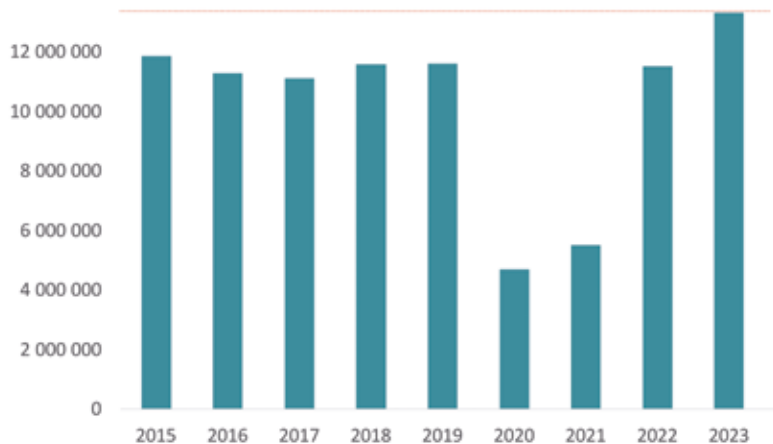

Et brud i tendensen for togrejser over Øresund 2023

Antal passagerer, der rejser med
Øresundstog over Øresundsbron

ØRESUNDS
INDEX

13.309.376

Kilde: Skånetrafiken/DSB

vil afgive magt. Man burde danne energiregioner, fordi samarbejdets fordele er så indlysende, siger Thomas Becker.

Megaregioner er klynger af byer og regioner, der afspejler stærk økonomisk sammenhæng og succes, og opnår konkurrence- og vækstfordele, såkaldt agglomerationseffekt, af synergierne i deres industrier.

Det er sådan en megaregion, String danner mellem Hamborg og Oslo, forbundet af grænseoverskridende infrastruktur.

- For persontransport kan det handle om noget så simpelt som én fælles køreplan. Jeg er personligt så meget nordist, at jeg mener, at vi bør nedlægge de nordiske grænser. Hvis det skulle blive en realitet, omend utopisk, så ville vi få plads i G7!

- Vi mener ubeskedent, at vi fremmer nordisk integration. Alt, hvad der bringer os tættere sammen i Norden, er integration. Her er Femern Bælt-forbindelsen jo den afgørende nøgle, som kan forene mennesker og øge samhandelen. Ja, jeg vil faktisk kalde String og Femern-forbindelsen for fredsprojekter. Når der sælges og købes over grænserne og mennesker frit og uden besvær kan passere, så nedbrydes fordomme, forbindelser skabes og kendskab øges. Kendskab skaber venskab, siges det i nordisk regi. Det tror vi også på, siger Becker.

Antallet af togrejsende over Øresund steg betydeligt i 2023 og det er ikke svært at forestille sig, at kapaciteten ikke rækker, når vi ser 25 år frem i tiden. Kort: News Øresund.

Laveste medlemsfald i 14 år

Foreningen Norden taber fortsat medlemmer, men langt færre end tidligere. I 2023 kom 900 nye medlemmer til, men lidt flere faldt fra. For generalsekretæren er det første mål at stabilisere medlemstallet – og målet er tæt på opfyldelse efter en målrettet medlemskampagne i efteråret.

Christian Lagoni og næstformand Marion Pedersen i et særligt nordisk lys – under et tidligere repræsentantskabsmøde. Foto: Maria Tuxen Hede-gaard.

Foreningen Norden fik mange nye medlemmer i efteråret og har mødt mange af dem lokalt eller til de fem online-arrangementer, som er omtalt på side 20-21.

- Vi er godt klar over, at mange meldte sig ind, fordi de fik tilbudt en gratis periode, da vi i efteråret lancerede en stor medlemskampagne på sociale medier med Facebook som krumtap.

Så nøgternt ser Foreningen Nordens generalsekretær, Christian Lagoni, på de 470 nye medlemmer, som tilsluttede sig foreningen i de tre kampagnemåneder, oktober, november og december. Men han vil kæmpe for at fastholde de fleste.

Det som Lagoni hæfter sig ved er, at foreningens medlemstal på godt 8000 nærmer sig stabilisering.

- Vi har i mange år mistet medlemmer. Dels fordi vi ikke har fornyet os tilstrækkeligt og appelleret til yngre medlemsgrupper. Dels fordi mange af vores medlemmer er ældre og falder fra af naturlige årsager. Vi har sjældent oplevet udmeldelse på grund af utilfredshed.

Tendensen skal vendes

- Men det er naturligvis ikke en tendens, vi vil leve med. Den skal vendes. Vi har meget nyt og spændende at byde på, som vi i de kommende år skal have udbredt kendskabet til i målrettede kampagner, som den vi havde i efteråret. Og det går da også fremad i den forstand, at vi i 2023 blot havde en medlemstilbagegang på 2,3 pct., hvilket er den laveste tilbagegang siden 2010.

- Naturligvis bliver det svært at opnå medlemsfremgang, men jeg er overbevist om, at vi når dertil i løbet af et par år eller tre. Interessen er der jo. Både for os som forening og for Norden i almindelighed. Nordisk integration bliver mere og mere indlysende fornuft.

- Samlet fik vi 900 nye medlemmer i 2023 og en stor del af indsatsen i år bliver at fastholde dem. Vi ved, at de nye medlemmer skal aktiveres hurtigst muligt og på den bedst mulige måde. Derfor er vi i gang med et struktureret fastholdelsesprogram. En del af programmet er de politiske webinarer, som vi har afholdt i januar og februar, og så vi vil gennem nyhedsmails nemt kunne introducere de nye for vores aktiviteter, handlinger og holdninger, både de lokale og landsdækkende.

- Det er afgørende at forstå vores medlemmers behov og grunde til at melde sig ud. Det vil give os indsigt til at forbedre vores tilbud. Vi konkurrerer med mange andre foreninger og støttemål, og det er ikke usædvanligt at folk støtter i nogen tid og så beslutter sig for at støtte eller involvere sig i noget andet. Men med kampagnen, som gjorde 150.000 mennesker bekendt med os, har vi fået en stor datamængde om de nye medlemmer, som kan bruges til at finjustere vores markedsføringsstrategi og kommunikation, lyder det fra generalsekretæren.

eø

VR Travel™

OPTIMIZE YOUR TRAVEL BUDGET

Danmark
Grønland

Rejser til Grønland

Ro til smukke oplevelser

Vores rejseeksperter planlægger din tur uanset formål

- Forretningsrejse
- Konference med gæster fra hele verden
- Besøgs- og grupperejser

Få bedre oplevelser, når vi reserverer hele din rejse

Med 50 års kendskab til transportmulighederne reserverer vi hele din rejse med fly, bådtransport og hotelovernatning.

Kontakt kundeservice og begynd at glæde dig allerede nu

+45 7642 9999 . +299 322899 . vr-travel.com

FULL
SERVICE

SELF
SERVICE

Webinarer blev gennembrud for involvering af medlemmer

Foreningen Norden har over 70 lokale afdelinger, hvoraf mange har bidraget til formulering af foreningens fem nye politikområder. Men først med digitale møder kom der for alvor skred i medlemmernes involvering.

Når næsten 100 repræsentanter for Foreningen Norden mødes på Nordatlantens Brygge den 25. maj, vil de sætte en tyk streg under fem politikområder, som skal være foreningens pejlemærker i de kommende år.

Det handler om fælles nordisk integration, transport, udannelse, beredskab og rigsfællesskabet. De fem områder har været gennem en usædvanlig proces, som har involveret medlemmerne af foreningen i højere grad end nogensinde tidligere.

Områderne blev udpeget af den strategigruppe, som på repræsentantskabsmødet i 2022 aflagde rapport efter arbejdet med at efterse foreningen i alle ender og kanter – deraf rapportens titel '360 graders eftersyn af Foreningen Norden'.

I løbet af efteråret og vinteren har områderne ikke blot været diskuteret i en række lokalafdelinger, men også været lagt frem til debat på fem webinarer, hvor omkring 300 medlemmer deltog og mange kom til orde.

Webinarer sikrer dialog og tilslutning

Det er på grund af disse webinarer, at generalsekretær Christian Lagoni ikke tøver med at kalde processen for den mest involverende i mange år.

- Det har været et udtrykkeligt krav fra repræsentantskabsmødet, fra landsstyrelsen og forretningsudvalget, at vi denne gang skulle sikre og dokumentere, at der er aktiv medlemsopbakning til vores politik. Og den opfordring har vi valgt at imødekomme ved at tilbyde alle medlemmer at deltage i fem webinarer, som hver især behandlede et af politikområderne, siger Lagoni.

Webinarerne fungerer sådan, at de deltagende medlemmer ikke blot kan se og høre en række oplægsholdere på deres computer hjemme. De kan også give sig til kende over for ordstyreren og få ordet med kommentarer eller spørgsmål.

- Vi havde omkring 60 medlemmer til hvert webinar, og vi kunne se, at de stort set alle blev hængende under hele webinarer, ligesom vi fik en usædvanlig intensiv og tæt dialog mellem oplægsholdere og deltagere. Det er netop en del af vores

strategi, at medlemmerne også skal opleve tilbud uafhængigt af deres bopæl. Vi kan se, at tilbuddene blev benyttet i stort omfang og at der var mange nye medlemmer blandt deltagerne i de fem webinarer, noterer Lagoni, som nu kan sende fem gennemarbejdede politikker til repræsentantskabsmødet den 25. maj.

Fem nordiske fokusområder

Nordisk integration

Verden ser markant anderledes ud nu, end da Helsingfors-aftalen blev underskrevet i 1962. Aftalen har været en vigtig platform for samarbejde og dialog mellem de nordiske lande og har bidraget til at styrke båndene mellem os. Kriser som krigen i Ukraine og Finlands og Sveriges optagelse i Nato har haft stor indflydelse på regionen. Samtidig har bekymringer som klimaforandringer og teknologiske fremskridt ændret vores verdenssyn. Det nordiske samarbejde bør derfor tilpasses disse nye realiteter for at kunne tackle disse udfordringer effektivt. Med dette udspil om Nordisk Integration håber vi at bidrage til en mere robust og bæredygtig nordisk fremtid.

Det konkrete integrationsudspil forlægges repræsentantskabsmødet den 25. maj – ligesom politikken for de øvrige områder skal vedtages her.

Transport

Nationale transportplaner bør koordineres med nabolandene for at undgå unødvendige omkostninger. Det vil også hjælpe med at reducere den negative miljøpåvirkning og bekæmpe klimaforandringerne. Indførelsen af nye højhastighedstog, der forbinder Skandinaviens hovedstæder, ville gøre rejser lettere og skabe bæredygtige transportmuligheder.

Uddannelse

Det skal være nemt at uddanne sig i og om Norden, og vi tror, at en stærk uddannelsessektor er nøglen til Nordens fremtid. Derfor arbejder vi på at:

- Styrke undervisningen i nabosprog og nabokultur i folkeskolen så eleverne får mere viden om de forskellige nordiske lande.
- Skabe netværk mellem unge fra de nordiske lande ved at inddrage Norden i ungdomsuddannelser.
- Styrke erhvervsuddannelser hvor unge har en mulighed for at tage praktikophold i andre nordiske lande.

Beredskab

Vi vil have styrket sikkerheden i Norden ved at etablere et fælles nordisk beredskab. I det nordiske samarbejde er der udarbejdet flere rapporter med en række anbefalinger, senest Enestam-rapporten. Førsteprioriteten skal derfor være, at man sørger for at få realiseret disse.

De nordiske lande oplever udfordringer med at vedligeholde et effektivt civilt kriseberedskab og interesseovervågning. Styrket samarbejde og koordinering er nøglen til at tackle disse udfordringer.

Ved at arbejde sammen som én enhed kan vi dele viden og ressourcer, etablere fælles beredskabscentre og udveksle specialiseret personale og teknologi. Vi ser også potentiale i internationale partnerskaber for at udvide vores kapacitet og styrke vores indflydelse i Nordatlanten og Arktis.

Rigsfællesskabet

Vi skal styrke samarbejdet mellem Grønland, Færøerne og Danmark ved at:

- Etablere flere udvekslingsprogrammer mellem studerende, forskere, foreninger og fagfolk fra de tre lande.
- Tilbyde flere muligheder for at lære hinandens kultur, traditioner og udfordringer bedre at kende.
- Identificere fælles mål og interesser og arbejde sammen om at nå dem.
- Opbygge konstruktive dialoger mellem politikere, interessenter og borgere.
Hvem stod bag?

De politiske webinarer blev indledt den 17. januar med en bred debat om nordisk integration, som blev ledet af formand Lars Barfoed. Herudover har møderne været ledet af forretningsudvalgsmedlem Jonas Roelsgaard, formand for Viborg-afdelingen Karin Gaardsted (MF, S) og landsstyrelsesmedlem som repræsentantskabsvalgt, Turid Leirvoll (SF). Webinarerne var tilrettelagt af Foreningen Nordens politiske konsulent Morten Schiøttz. På webinarer om uddannelse deltog desuden Kristina Aaltonen, leder af Bruxelleskontoret, Danske Lærerorganisationer International og Ida Geertz-Jensen, formand for Dansk-lærerforeningens Folkeskolesektion. I beredskabs-webinaret deltog tidl. minister og MF Bertel Haarder (V) og Strings direktør Thomas Becker medvirkede i webinarer om transport. Se interview med Becker side 14. eø

Foreningen Norden har i vinter holdt en række virtuelle medlemsmøder for at finpudse de fem politikområder, som til maj skal endeligt godkendes af repræsentantskabet. Det seneste møde, om sikkerhedspolitik i Norden efter Sveriges Nato-optagelse, blev holdt den 19. marts med deltagelse af den svenske ambassadør Charlotte Wrangberg, seniorforsker ved DIIS, Flemming Splidsboel og Foreningen Norden-formand Lars Barfoed. Foto: Frida Johansson.

På sporet af 'det nordiske'

Til nytårskur hos Danmarks største forlag på dagen, hvor klassikerserien Gyldendal Nordisk lanceres med genudgivelser og nyoversættelser.

Gyldendal har inviteret til festlighed en sen januar-eftermiddag i forlagets gamle trykkeribygning i gården i Klareboderne i det ældste København, hvor forlaget siden 1700-tallet har vokset sig op til en årlig omsætning på 700 mio. kroner og 500 ansatte.

Forsamlingen består af forlagets kunder, venner og en række af forlagets forfattere, som nyder kold hvidvin og småhapper inden præsentationen af Gyldendal Nordisk – en ny serie af nordiske klas-

sikere, som ikke blot genudgives, men også har fået tilføjet forord af tre kulturpersonligheder, som sidder parat på et podie til samtale med forlagets skønlitterære chef, Simon Pasternak.

To kendte og en ukendt klassiker

Mellem panel og publikum er tre klassikere, som udkommer i dag, og som blot er de første af mange nordiske romaner i de kommende år: Selma Lagerlöfs 'Gösta Berlings Saga', Sigrid Undsets 'Kristin Lavransdatter' og – til alles overraskelse – Hulda Lützens 'De uansvarlige'.

Vi skal finde ud af, hvordan Gyldendal definerer 'nordisk'. Forlagets egne svar findes i det følgende interview med Pasternak.

Hvordan betoner panelet Norden og det særligt nordiske? Kim Leine, som har skrevet forord til 'Kristin Lavransdatter', karakteriserer dansk, norsk og svensk litteratur med ganske få ord.

- Norske forfattere er besat af barndom, svenske af jeg'et og danske af parforhold.

Leine tilføjer at naturen og klimaet spiller en stor rolle i nordisk litteratur.

- De nordiske befolkninger accepterer mørke halvdelen af året, lortevejr i den anden halvdel og så en enkelt dag ved stranden!

Anne Lise Marstrand-Jørgensen har givet 'Gösta

Kim Leine, i midten, sammenfatter de nordiske litterære karakteristika så stereotype, at Emma Rosenzweig og Simon Pasternak må smile. Foto: Esben Ørberg.

Berlings Saga' ord med på vejen og er overbevist om, at den mørke tid og de lyse nætter giver stor næring til nordiske forfattere.

- Vi er fælles om folkelige fortællinger, der går mange hundrede år tilbage, og som har lagt grunden for vores fælles kultur, sprog, identitet og sindelag.

Nordisk? Næh...

Da turen kommer til Emma Rosenzweig er svaret kort og godt 'nej', da Pasternak afæsker hende svar på, om hun forbinder Norden med noget særligt – litterært eller ej. Hun har skrevet forord til den for mange ukendte roman 'De uansvarlige', som ud-

spiller sig i et ungt miljø i en nordjysk stationsby i 30'erne og som siger Rosenzweig en hel masse, bare ikke noget nordisk.

Forlaget har i klassikerens visuelle identitet lagt sig efter en let, lys, enkel og klassisk stil og tone – og i dagens anledning er indkøbt et stort parti te i Sverige med label-inskription, som forsikrer, at 'teen er inspireret af den vilde nordiske natur med et ønske om at afspejle den tid, værkerne er skrevet i'.

Simon Pasternak tager selv tyren ved hornene, da han retorisk spørger, om Gyldendal Nordisk bare er en bims forretningsidé. Vi beder ham svare for sig i den følgende artikel.

Nordiske klassikere vækkes til live for nyt publikum

Midler fra Augustinus Fonden får Gyldendal til at genudgive en perlerække af gamle nordiske romaner. Vi møder forlagschefen, som er begejstret for Nordens kulturelle fællesmængde.

- Jeg ved godt, at det er store ord, men det er også stor litteratur, som viser os, hvem vi er og hvordan vi er blevet det. Sådan lyder det fra Simon Pasternak, når han forklarer, hvorfor forlaget Gyldendal begynder at genudgive nordiske romaner med op til 150 år på bagen i serien Gyldendal Nordisk.

- Vi bliver klogere på os selv ved at læse værker-

- Vi kommer næppe til at spinde guld på Gyldendal Nordisk og havde det ikke været for støtte fra Augustinus Fonden, var vi slet ikke gået i luften. Men nu har vi heldigvis et fundament for at kaste os ud i ældre og spillevenlige værker, siger Simon Pasternak, som her introducerer Gyldendal Nordisk ved nytårskuren, som er omtalt i den foregående artikel. Foto: Esben Ørberg

ne, uddyber han og tilføjer, at: 'den store kulturelle nordiske fællesmængde gør, at vi ikke alene behøver at grave os ned i vores nationale litteratur'.

Han håber, at ideen med at genoplive både store og kendte, men også mindre kendte og glemte værker, vil brede sig til de andre nordiske lande.

Optagede af det samme i Norden

- Desværre kan vi ikke længere læse hinandens sprog, vi gør det i hvert fald nødt, så det er vores vurdering, at vi er nødt til at oversætte, ofte nyoversætte, til dansk, især hvis vi vil have fat i yngre læsere. Til gengæld har folk i Norden i århundreder talt om mange af de samme emner, som vi diskuterer i dag; køn, ægteskab, økonomi, classeskel, tro og moral. Vi møder dem alle sammen helt fra senromantikken over det moderne gennembrud til i dag, siger forlagschefen, som mener at Nordisk Råds Litteraturpris har været med til at genskabe en nordisk offentlighed.

- Der er for os ingen tvivl om, at interessen for det nordiske er stigende. Derfor skal vi som forlag kunne tilbyde både mere og bredere nordisk litteratur. Også på universiteterne og i skolerne er der tegn på, at der tænkes nordisk. Se blot den store bevilling fra A. P. Møllers Fond til NordUng-projektet på Københavns Universitet, som skal indpode nordiske erfaringer og viden i en række fag på nordiske gymnasier.

For forlæggeren Pasternak handler det grundlæggende om at 'finde broer til det moderne publikum'.

- Her er stærke nordiske værker oplagte som værktøj. Selvom flere af romanerne foregår i 1800-tallet ved vi, at de virker så stærke og moderne, at de nærmest kan være med til at forandre læseren.

Nye forord skal lede nye læsere ind

- For at skabe forbindelsen til yngre læsere har vi derfor ledt efter en løftestang, som rækker udover selve værket, og her har vi fået andre forfattere og kulturpersonligheder, som kan lide værkerne, til at skrive helt nye forord. Forordene fungerer som pædagogiske øvelser, som overvinder nye læses modstand mod at læse gamle værker.

- Jeg synes, at den danske bog i vores seriestart, Hulda Lützens 90 år gamle, 'De uansvarlige', er et godt eksempel på denne strategi overfor et yngre publikum. Her befinder vi os i et ungt univers med tvivl og begær i et dømmende missionsfund, og derfor har vi bedt den danske skribent, skuespiller og model Emma Rosenzweig om at skrive inspirationsforord til unge læsere og introducere den her glemte forfatter for en ny generation. Hun kan være med til at unge oplever levende læsning af gamle tekster.

Pasternak fortæller, at mange af de vigtigste værker ikke været tilgængelige.

- Enten lå de i gamle støvede oversættelser, var forsvundet i de enkelte landes litteraturer eller simpelthen blevet glemt. Det sidste gjaldt ikke mindst kvinderne. Så med Gyldendal Nordisk vil vi både genintroducere kendte klassikere i nye oversættelser og genudgive forfattere, der bør læses, men ikke er blevet det.

Simon Pasternak har erfaret, at folk i Norden, trods store ligheder i kultur og karakter, ikke har opdaget mange af de andre landes klassikere.

- Der er mange virkelig gode og meget læste bøger i Norge, som nærmest ikke læses i Danmark. Amalie Skram er et godt eksempel og derfor vil hun også være at finde, når vi til november genudgiver flere bøger i Gyldendal Nordisk, siger Pasternak.

Blandt de kommende udgivelser er Amalie Skrams nyoversatte debutroman Constance Ring om at være tvunget ind i et ægteskab.

Nyudgivet og nyoversat bliver også svenske Victoria Benedictsson, som er en anden stor, men i Danmark upåagtet forfatter, som var med i 1880'ergruppen 'Det unge Sverige'. Hun skrev naturalistisk om kvindefrigørelse og ægteskabsproblemer. Gyldendal har valgt at udgive romanen 'Penge' fra 1885, som er skrevet i protest mod datidens kvinders manglende uddannelsesmuligheder, ægteskabet som tvangsinstitution og seksualiteten som økonomisk værdi.

Færøske Jørgen-Frantz Jacobsens hovedværk 'Barbara' er også på bedding, ligesom den islandske Nobelprisvinder Halldór Laxness, danske Marie Bregendahl og norske Camilla Collett er kommende udgivelser fra Gyldendal Nordisk. eø

To vilde år med trykkefrihed

Søren Gyldendal så sit snit til at stifte forlag, da ytringer og medier kortvarigt var frie og udfoldede sig hæmningsløst - indtil den nye konge lukkede for festen og 'skrivefrækheden'.

Ingen havde set det komme, da kong Christian 7. i 1770 afskaffede censuren. Det skete med et penestrøg, som blev omsat til en forordning med retskraft: Som den første stat i verden indførte Danmark-Norge uindskrænket trykkefrihed.

Københavnerne, der var der 80.000 af, oplevede pludselig, at det er muligt at kaste sig ud i diskussioner om alskens emner fra hofsladder til dovne gadefejere og skandaløs friluftsex i Kongens Have. Det væltede frem med små skrifter, ofte med et indhold som selv i dag ville vække opsigt. Trykkefrihedstiden er en tid med overskridelser, udskjelser og eksperimenter.

I disse euforiske år begynder Søren Gyldendal at udvide sin boghandel til at omfatte forlagsvirksomhed.

Struensees død – frihedens død

'Skrivefrækheden' – et udtryk indført af den senere kong Frederik 6. – bliver dog mærkbart mindre sidst i perioden og især efter Struensees fald i januar 1772. Samme Struensee som to år tidligere havde ført Christians 7.'s pen.

Trods indskrænkningen var Søren Gyldendal ikke sen til at opdage, at folk ville komme til at læse i stor stil, selvom kun omkring 10 pct. af befolkningen faktisk kunne læse på den tid. I 1787 rykkede han som etableret forlægger ind i Klareboderne, hvor forlaget voksede sig til Danmarks største – og stadig findes.

I 1906 rykkede Gyldendal til Norge, men i 1927 rev afdelingen sig ud af sit danske ophav og blev selvstændigt under medvirken af Knut Hamsun og Harald Grieg, bror til Nordahl Grieg.

Der var nærmest tale om et opgør med en fordansket kultur og i spidsen for kritikken af det danske stod blandt andre Hamsun, Henrik Ibsen og Amalie Skram.

eø

Kommentar:

Kunst og kultur skal ind i børn og unges liv

Danmark halter bagefter resten af Norden, når det handler om at udnytte kunst og kultur til at fremme børns trivsel. Det påpeger Dorthe Foged i denne kommentar.

Af Dorthe Foged,
stifter og direktør i
Barndrømmen og
Children Need Arts
Foundation

Vi er stadig bagud i Danmark, når det kommer til at fremme alle børn og unges udvikling gennem kunst og kultur. I årevis har vi talt om kunstens gavnlige virkning på børns trivsel, fællesskaber og muligheder i livet. Alligevel er vi ikke kommet en helhedsorienteret og national plan nærmere. Politisk ser vi en fornyet velvilje og virketrang, som kan blive startskuddet for et samlet børne- og unge-

kulturelt løft. Andre lande har været i gang længe, og vi behøver blot at kigge til vores nordiske nabolande, hvis vi vil finde inspiration og afprøvede indsatser, der gør kunst til en prioriteret og fast del af alle børn og unges liv.

I Norge tog man allerede i 2001 konsekvensen af de mange beviser for kunsten og kulturens værdi for

Børn deltager i Nordisk Ministerråds finske institution Nordic Culture Point, hvor de er aktive en i kreativ workshop. Foto: Magnus Fröderberg, norden.org

børn og unges dannelse og uddannelse og indførte 'Den kulturelle skolesekken', en national satsning, der giver alle norske børn og unge adgang til og forståelse for professionel kunst og kultur fra 0. klasse til og med tredje år på ungdomsuddannelserne. I 2022 var ordningens budget på 568 mio. norske kroner primært finansieret af spillemidler og kommunale midler. En vigtig ambition med Skolesekken er at skabe et mangfoldigt og inkluderende Norge, hvor kunst og kultur er for alle, repræsenterer alle og dermed inspirerer til (ytrings)frihed.

I Island samarbejder stat, kommuner, skoler, fritidscentre, teatre og museer om at gøre kunst tilgængelig for alle børn. For eksempel øver og opfører alle islandske førskoleelever hvert år musik komponeret af professionelle musikere. Kunst og kreativitet anvendes målrettet til at løfte sociale udfordringer, styrke selvtillid samt akademiske og sociale kompetencer blandt børn. Siden 2018 har en børnekulturfond målrettet styrket børns adgang til kultur, og også her har politisk velvilje og initiativ været afgørende.

Vores nordiske naboer er ikke blevet ved snakken, men har handlet på den.

I Danmark er der også behov for, at professionelle kunstnere kontinuerligt inviteres ud på alle skoler, og der er behov for kulturelle aktiviteter 'ud af huset' for alle elever, undervisere i de kreative fag skal være veluddannede, og musikvikaren skal være med på noderne, så vi signalerer til børn og unge, at der er tale om rigtige og vigtige fag og færdigheder. Regeringens forslag om et kulturpas for unge uden for job og uddannelse i 2024 er et skridt på vejen, men fortroligheden med kunsten skal vækkes langt tidligere. Kunstens forandringskraft forløses ikke alene gennem fripas, men ved at være en aktiv, relevant og naturlig del af tilværelsen fra barndom og ind i ungdommen.

Der findes bestemt gode kunstneriske intentioner og initiativer i Danmark, men udbredelsen er i bedste fald hullet og i værste fald tilfældig. Der er kæmpe forskel på at vokse op i en af de større byer med mange kulturtilbud og så i mindre byer, hvor tilbud og afstand gør det svært at få kulturen tæt på. Dertil kommer de mere end 47.200 børn, der lever i relativ fattigdom, og for hvem kunst og kultur ofte forbliver lukket land, fordi det er for dyrt, og fordi det er fremmed. For alt for mange familier er

den kunstneriske og kulturelle verden forbeholdt andre.

Danmark er et lille land. Selvfølgelig kan vi skabe et sammenhængende kulturtilbud til alle børn og unge! Vi behøver end ikke at opfinde det selv. I maj i år afholdt organisationen Barndrømmen det internationale børnekulturtopmøde Children Need Arts – Global Summit med deltagelse af blandt andre H.K.H Kronprinsessen, kulturminister Jakob Engel-Schmidt, førende internationale *keynotes speakers* og engagerede deltagere fra 16 lande. På topmødet blev det tydeligt, hvor meget vi kan lære af hinanden på tværs af landegrænser, og hvor mange gode og veldokumenterede eksempler der allerede findes på kunstens og kulturens evne til at fremme børns trivsel, udfoldelse og uddannelse, herunder social mobilitet.

Kunst og kultur er en afgørende brik i det samlede puslespil, der udgør et godt børne- og ungeliv. Lige muligheder handler derfor også om lige adgang til kunst og kultur. Lad os kigge til vores nordiske naboer og gøre alle børn og unges adgang til kunst til et nationalt anliggende. Vi har ikke brug for at debattere det længere, vi har derimod brug for et stærkt samarbejde om en koordineret og national indsats uden huller, så alle børn og unge – uanset social, økonomisk og geografisk baggrund – møder kunst og kultur som en helt naturlig del af deres opvækst.

Dorthe Foged har tidligere været direktør for Det Danske Kulturinstitut i Edinburgh.

Kommentar:

Opgør med nordiske ubalancer i medierne

Mænd og kvinders ligestilling er en fælles grundværdi for de nordiske lande. Men i de nordiske medier kommer kønsbalance ikke af sig selv – slet ikke i Danmark. To journalister har for Nordisk Ministerråd undersøgt ubalancerne og foreslår her, hvordan de rettes op.

Af Gitte Rabøl og Marion Hannerup

Krig i Ukraine, væbnet konflikt mellem Israel og Palæstina, Donald Trump, der truer med at trække støtten til Nato

Redaktionelle ledere på de nordiske nyhedsmedier skal time for time levere kvalitets-journalistik om højaktuelle dagsordener til læsere, lyttere og seere. Samtidigt kæmper de med faldende oplag og hård konkurrence fra tech-giganter.

I den travle hverdag kan det derfor forekomme ubetydeligt, om der er kønsbalance på chefgangen, eller om der optræder flest mandlige eller kvindelige ekspertkilder.

Men det er ikke uvæsentligt, hvem der får lov til at udlægge teksten i medierne, og hvem medierne giver status som opinionsdannere, eksperter og rollemodeller. Ligesom det betyder noget, hvem der har ansvaret og sidder på de øverste poster i mediebranchen.

Medierne har et særligt ansvar

Vi er ikke eksperter i ligestilling. Men vi er, som tidligere topchefer i mediebranchen, optaget af nyhedsmediernes position og den unikke indflydelse, de har på udviklingen af vores samfund. Medierne har et særligt ansvar. De påvirker vores individuelle syn på verden og har magt til at fastholde eller udfordre stereotyper.

Det er svært at forklare eller forsvare, f.eks. at mænd fortsat topper alle nordiske opgørelser over, hvem nyhedsmedier bruger som ekspertkilder. Og

hvorfor man på chefgangene i mediehusene fortsat møder relativt få kvindelige topchefer, på trods af, at kønsfordelingen i resten af organisationen er lige. Og det forbløffer os dagligt, at det i 2024 stadig er så vanskeligt at skabe kønsbalance i nyhedsmediernes journalistiske indhold. Og det undrer os, at kun få nordiske nyhedsmedier har formået at følge med tiden og samfundet omkring sig.

Med Nordisk Ministerråd i ryggen og i tæt samarbejde med forskere fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole (DMJX), har vi over tre år indsamlet erfaringer fra nogle af de bedste i Norden, så andre kan læne sig op af dem. Ambitionen var at indsamle, udvikle og dele viden og værktøjer. Og at inspirere til samarbejde, nytænkning og forandring på en central fælles dagsorden på tværs af Norden.

Ubalancen stikker dybt

Undervejs i projektet stod det hurtigt klart for os, at der ikke findes genveje eller enkle løsninger. Selv om medierne i Island, Norge og Sverige er nået et godt stykke længere end de danske, har vi stadig til gode at møde nogen, der er i mål. På tværs af Norden erkender medierne, at ubalancerne i branchen ikke er noget, man fikser i en fart. De stikker dybt i kulturen og selvforståelsen, i normer og rutiner.

Når der er store forskelle mellem landenes tilgang til ligestilling, hænger det bl.a. sammen med forskelle på lovgivning, ledelseskultur og den nationale selvopfattelse. For eksempel har mange danskere den opfattelse, at ligestilling ikke er en udfordring længere – selv om Danmark objektivt

set halter langt efter de andre nordiske lande. Island, Finland, Sverige og Norge ligger som bekendt i top 5 i World Economic Forums analyse af kønsbalancen i verden fra 2023, mens Danmark ligger på en 23. plads.

De danske nyhedsmedier har da også været de sidste i Norden til at erkende udfordringerne og tage et opgør med ubalancerne. I Norge, Sverige og Island arbejder nyhedsmedier systematisk med at komme ubalancerne til livs. Her er kønsbalance ikke længere et tema, der skal drøftes eller håndteres fra gang til gang, men i langt højere grad en norm – og integreret i strategier og hverdagsrutiner.

Målet om større mangfoldighed ses ganske enkelt som et naturligt led i at tiltrække nyt talent, udvikle en inkluderende kultur og skabe relevans

Gitte Rabøl og Marion Hannerup har arbejdet tæt sammen med to forskere fra DMJX om at udvikle en ny analysemetode, der kan hjælpe nyhedsmedier med at afdække eventuel bias i deres indhold. Her ses fra venstre, foran Nordens Hus, journalist og rådgiver Marion Hannerup, lektor, Ph.D mag. art Anna Karina Kjeldsen, docent og senior associated professor Line Schmeltz og journalist og rådgiver Gitte Rabøl. Foto: Sif Meincke.

for nye målgrupper. Her er det centrale spørgsmål som oftest: Hvordan skal vi handle? Hvor man i Danmark stadig kan møde spørgsmålet – Hvorfor?

Anbefalinger til et opgør

Når det gælder opgøret med ubalancer, er der ingen køreklar model eller forkromet strategi med garanti for succes. Det handler om at komme i

En fuld sal tog godt imod de mange anbefalinger fra nordiske mediechefer i Nordens Hus, oktober 2023. Foto: Farzad Soleimani.

gang og beslutte sig for at være bedre i morgen end i dag - og derefter holde fast. Der er nemlig en tendens til, at arbejdet med ligestilling har vigepligten, når andre dagsordener trænger sig på. Og det gør de altid. Også i mediebranchen.

Efter rundturen til mediechefer og eksperter i Norden har vi kogt deres input ned til syv anbefalinger, hvoraf tre fremhæves her:

1. Erkend problemet og se potentialet

Det lyder enkelt, men den største hurdle er at få øje på skævhederne og forstå, at ubalancen er et reelt problem, som faktisk kan løses. For langt de fleste kræver det et wake-up call udefra at se sin egen og sin organisations ubevidste bias. Det kan være i form af offentlig kritik, en Metoo-sag eller politisk fokus.

Og når først man *forstår*, så kan man ikke alene rette op på ubalancerne, men også få øje på potentialet for at skabe innovation, tiltrække nyt talent og appellere til nye målgrupper - og dermed blive mere konkurrencedygtig.

2. Tag afsæt i fakta

Fordomme, forestillinger og formodninger stiller sig i kø, når det handler om køn. For er det virkelig kun mænd, der søger chefstillingerne? Passer det, at kvindelige eksperter ikke findes eller ikke vil udtale sig? Og er der en saglig grund til, at mænd havner på forsiden og kvinder i kultursektionen?

Erfaringerne fra Norden viser med al tydelighed, at med fakta på bordet træder mønstrene tydeligere frem, og det bliver muligt at tale sagligt sammen og på et fælles oplyst grundlag. Med fakta som fundament behøver man ikke længere diskutere, om der er udfordringer - men kan fokusere på, hvordan de kan løses.

3. Start i toppen

Topledelsen må tage ansvaret, og stille sig i spidsen for opgøret med ubalancerne. Det batter ikke nok, hvis udviklingen skal drives af enkelte ildsjæle, hvor meget de end kæmper.

Hos de nordiske nyhedsmedier, der har formået at flytte sig, har topledelsen sat tydelige mål. Indsatsen er ikke noget, man alene forholder sig til i skåltaler, eller når der er tid. Den er en naturlig del af de daglige rutiner overalt i organisationen. På redaktionen og i HR.

Vi ved, at det kræver både nytænkning og tålmodighed at justere på indgroede vaner, gøre op med indarbejdede rutiner og ændre interne kulturer. Selv om stadig flere mediechefer på tværs af Norden tager opgaven på sig og gerne vil ubalancerne til livs, behøver vi blot at følge nyhedsstrømmen en enkelt dag, for at konstatere, at der er lang vej igen.

Så skal vi ikke allesammen give en hjælpende hånd? Sige nej tak til at stille op i paneler og debatter, hvor kun ét køn er repræsenteret. Huske også at fremhæve kvindelige kolleger og prikke dem på skulderen, hvis de ikke allerede står i en af de nye ekspert-databaser. Og ikke mindst: Forsøge at lægge låg på automatreaktionerne og tjekke fakta, før vi næste gang udtaler os eller deltager i en debat om kønsbalance.

Marion Hannerup, selvstændig rådgiver

Uddannet journalist. Bestyrelsesformand Hamlet-scenen; tidl. direktør, Dansk Industri; chefredaktør & adm. direktør, Dagens Medicin; kommunikationsschef, EU's Miljøagentur; nyhedsredaktør, DR2

Gitte Rabøl, selvstændig rådgiver

Uddannet journalist. Medlem Radio- og tv-nævnet. Tidl. mediedirektør, DR; direktør, DR Oplysning; kanalchef DR2

Fra lukningstruet til danmarksrekord i medlemsfremgang

Hvis vi vil, kan vi måske blive stærke igen. Sådan tænkte en flok medlemmer af Foreningen Norden for godt tre år siden, da medlemstallet raslede ned i Hobro og Hadsund. I dag blomstrer områdets Mariagerfjord-afdeling.

Foreningen Norden kan endnu ikke bryste sig af medlemsfremgang på landsplan, selvom faldet mindskes år for år. Men langs Mariager Fjord har videreførelsen af to afdelinger i én afdeling ført til fornyet engagement og stor medlemsfremgang – næsten en fordobling på to år.

Det så ellers sort ud i 2020, hvor de to afdelinger langs fjorden var stærkt nødlidende. Inderst i fjorden ligger Hobro, hvor afdelingen allerede var lukket året forinden og medlemmerne flyttet med ud mod Kattegat til Hadsund-afdelingen, som heller ikke havde det for godt.

Blandt dem, der havde ondt ved at se på den udvikling, var Gunner Buck, som sammen med andre entusiaster fik videreført Hadsund-afdelingen med navnet Mariagerfjord, som også er kommunens navn – efter navnet på fjorden, som kommunen er samlet om.

Stærk hvervning

Da afdelingen den 12. marts i år havde generalforsamling, kunne formand Gunner Buck og den øvrige bestyrelse se tilbage på lidt af et organisatorisk mirakel med 116 medlemmer – mod 90 ved seneste årsskifte og 60 ved udgangen af 2021.

- Vi har haft held til at hverve nye medlemmer. Ofte fortæller vi naboer, kolleger, venner og familie om, hvad vi byder på – nemlig nyheder og viden om Norden og vores mange arrangementer.

- Mange har meldt sig ind, men en del har meldt sig ud igen. I 2023 fik vi 24 nye medlemmer, men fremgangen var blot 12 nye over året – netto, siger Gunner Buck, som selv skriver og redigerer afdelingens kommunikationsmæssige flagskib, nyhedsbrevet

‘Viden om Norden’, som er kendt og skattet langt uden for afdelingens grænser.

Aktivitetsniveauet i Mariagerfjord er imponerende: Siden efteråret 2020 har afdelingen gennemført 29 arrangementer med 1100 deltagere. Der er tre aktive læsekredse og tilmed en god økonomi, bl.a. fordi afdelingen har formået at tiltrække fondsmidler, som bl.a. sikrede et arrangement med journalisten Anders Agger, der gav et pænt overskud.

- Vi samarbejder meget gerne med andre lokale aktører. Vi har haft en filmeftermiddag med Ældre Sagen og her i april har vi et Islands-arrangement i samarbejde med Folkeuniversitetet, og vi har jævnligt byttet programmer med naboafdelingerne i Randers-Langå og Aalborg. Så vi tilbyder virkelig alle medlemmer og mange andre noget for pengene.

- Gode og stærke aktiviteter med fokus på Norden plus masser af kommunikation og dermed synlighed, synlighed, synlighed. Det er den korte version af det arbejde, vi gennemfører for at få flere medlemmer og forsøge at beholde dem som medlemmer, siger Gunner Buck.

eø

Her er glimt fra det omtalte møde med Anders Agger, som tiltrak 200 tilhørere – medlemmer og mange ikke-medlemmer – også fra naboafdelinger. Foto: Lisbeth Roth.

Synlighed, synlighed, synlighed, siger Gunner Buck. Foto: Wiegården.

Se også: mariagerfjord.foreningen-norden.dk

Hvem er hvem på kontoret?

Fotos: Anne Vad:
Zuhul Kocan.
Esben Ørberg:
Jakob Carlsen.
Christian Lagoni:
Lars Holm samt
private.

Medarbejderne på Foreningen Nordens landskontor optræder sjældent i foreningens medier. Men vi vil nu alligevel her præsentere, hvem der i det daglige får landsforeningen til at fungere og udvikle sig. Til juni præsenterer vi den del af foreningens politiske ledelse, som udgør forretningsudvalget.

Christian Lagoni, generalsekretær

Manden, der svæver over den administrative del af Foreningen Norden og flyver og farer lande og riger rundt, har begge ben solidt plantet på jorden hjemme i Stevnstrup tæt på Randers. Herfra ved Christian Lagoni bedre end nogen, hvad det betyder at være frivillig og hvor stor forskel det kan gøre, at et fællesskab har frivillige til at løfte opgaverne. Sådan er det hjemme i idrætsforeningen og sådan er det i Foreningen Norden.

I Foreningen Norden har han fundet de værdier, som han allerede var rundet af lokalt. Her oplever han den perfekte forbindelse mellem det helt lokale og det nordiske og han er meget optaget af det nære foreningsarbejde, der ligger bag en større demokratisk organisation.

Da Lagoni for to år siden afløste generalsekretæren gennem 37 år, Peter Jon Larsen, var det en tung arv at løfte. Men Lagonis energi og store arbejdskapacitet har i høj grad medvirket til, at årtiers medlemstilbagegang er tæt på at stoppe, og han har knyttet en række unge medarbejdere til landskontoret, som er godt i gang med at trække yngre målgrupper til foreningen.

Lagoni, der er uddannet lærer, var før chefjobbet projektleder for Nordjobb, som administrativt hører under Foreningen Norden. Han har også en sergentuddannelse i forsvaret bag sig og en tid som pædagogisk koordinator i Viborg Kommune.

Betty Søgård, projektleder, Nordjobb

Selvom Betty Søgård er norsk, har hun nærmest altid rakt ud efter Sverige og Danmark. Hendes bedsteforældre havde boet i Sverige, og hun blev selv bidt af studiemiljøet i København. I dag sidder hun og rekrutterer nordiske unge mellem 18 og 30 til sommerbeskæftigelse i Danmark – og hun sender snesevis af dansk unge den anden vej. Men tilbage i 2019, hvor hun læste nordiske sprog og arbejdslivspædagogik på universitetet i Oslo, fik hun skaffet sig en udveksling med Københavns Universitet. Allerede dengang oplevede hun Danmark som et 'kald' og i 2022 blev hun cand.mag. i læring og forandringsprocesser fra Aalborg Universitet i København med speciale om nordmænds møder med grænsehindringer i København.

Ved siden af Nordjobb netværker hun og afholder nordiske workshops bl.a. gennem gennem NORÐ Youth Communities. Senest afholdt hun workshop om nordisk sprog og et nordisk fremtidsværksted. I Nordjobb arbejder hun også med Nordjobbambassadørerne, som er nordiske rollemodeller for andre, og hun bistår Nordfokus, som sikrer udveksling af unge under erhvervsuddannelse i Norden. Desuden er Betty sekretær for ungeudvalget i Foreningen Norden.

Kirsten Kruse, it-ansvarlig, deltid

Kirsten Kruse har været med hele vejen inden for it og Foreningen Norden. Tilbage i årene 2000-2005 var hun ansvarlig for at føre foreningen fra et gammelt it-medlemsadministrationsystem til et helt moderne system. Derefter var hun i en årrække it-team-leder i Miljøstyrelsen og hun arbejdede i andre sammenhænge med webshop og webdesign.

Fra 2014 blev hun atter Foreningen Nordens medlemansvarlige med særligt fokus på håndtering af medlemsdata og -kommunikation. Det er også her, at hendes hjerte banker. Hun har altid næret stor beundring for frivilliges indsats, og da Foreningen Nordens frivilligengagement er helt afgørende for foreningens eksistens, har hun en opfattelse af, at de ansatte skylder de frivillige at levere et stykke professionelt arbejde, som er til nytte i afdelingerne.

Kirstens alsidige it-kendskab har gjort hende til den, som alle på landskontoret og afdelingerne henvender sig til, når systemerne driller. Hendes baggrund er en edb-assistentuddannelse i flyvevåbenet med base på en radarstation i Skrydstrup i slutningen af 70'erne og med titel af konstabel.

Anne Vad, skolekonsulent, deltid

Anne Vad tager sig i særlig grad af kommunikation til Foreningen Nordens medlemsskoler, bl.a. gennem et nyhedsbrev. Hendes forudsætninger er da også de bedste, idet hun både er folkeskolelærer og cand.mag. i dansk. Hendes livslange interesse for nordisk litteratur, sprog og kultur greb om sig, da hun boede på Island og underviste på universitetet i bl.a. konversationsdansk.

Siden kom Anne ud for en ulykke og måtte skrue ned for arbejdsopgaverne, men ikke mere end at hun i dag er i flexjob hos Foreningen Norden, som hun, ifølge eget udsagn, 'har belejret i årevis, fordi interesse og profession smelter sammen'.

Blandt andre opgaver er hun med til at forberede og evaluere Nordisk Litteraturuge og Nordisk Lejrskole. Ved siden af har hun udgivet en rejseguide til Island og skrevet tekst til Alsang-konkurrencens vindersang Frihedens Lysdøgn i 2020.

Morten Schiøttz, politisk konsulent

Morten er en af de medarbejdere, hvis professionelle løbebane har peget mod Foreningen Norden i årevis, indtil han i 2023 blev ansat som politisk konsulent i foreningen, hvor han nu er sparringspartner for ledelsen og med til at føre foreningens politiske mærkesager ud i livet. Det gør han bl.a. ved hjælp af et stort politisk netværk, som han har opbygget både som ansat i Nordisk Ministerråd og i Folketinget som delegationssekretær for Nordisk Råd.

Den væsentligste del af Mortens opgave består i at arbejde med politisk varetagelse af Nordfokus, som arbejder med at finde praktikpladser og job til unge på erhvervsuddannelser, som har mod på at tage en del af uddannelsen i et andet nordisk land – eller kickstarte karrieren i Norden.

Morten er cand.mag. i historie, hvor han har beskæftiget sig med nordisk politisk historie – bl.a. den dansk-norske skilsmisse i 1814 under Norden-historikeren Rasmus Glenthøjs vejledning. I sit arbejde er han mest optaget af at sørge for at synliggøre nytteværdien af nordisk samarbejde for politikere og andre aktører, herunder naturligvis Foreningen Nordens rolle.

Fra en helt anden front har han et særligt forhold til Sverige, idet han spillede bordtennis på højt plan og derfor gennem 15 år bl.a. brugte sine somre på træningslejre i Stockholm.

María Lind Ingvarsdóttir, digital kommunikationsansvarlig, deltid

For islandske María Lind førte flere veje mod København, men mest af alt hendes islandske kæreste, som studerede i hovedstaden. Men allerede som barn kom hun på besøg hos sin morfar, som boede i København, og hendes mor lærte hende danske sange. Rent professionelt har María Lind en bachelor i statskundskab og medievidenskab fra universitetet i Island, som hun senere har overbygget med en kandidatgrad i journalistik og kommunikation.

Det er netop disse fagligheder, hun udfolder hos Foreningen Norden, hvor hun senest har stået for en kampagne, som har bragt 500 nye medlemmer til foreningen. I det hele taget er hun ekspert i digital markedsføring og har flere nye kampagner i støbeskeen i en tid, hvor foreningens website, nyhedsmails og streamede begivenheder bliver integrerede på platforme i samspil.

María Lind arbejder også med kommunikationen på sociale medier om Nordfokus og unge nordiske frivillige til Folkemødet. Tidligere har hun hjulpet iværksættervirksomheder med sociale medier, herunder især videofilm, hvilket foreningen nyder godt af i dag, hvor hun stadig filmer for andre kunder af og til.

Thora Kirstine Andersen, administration, deltid

Thora er meget bevidst om, at hun elsker systemer, strukturer og detaljer, ligesom hun også elsker følelsen, hun får, når hun kan hjælpe andre. Derfor har hun også tidligere arbejdet med logistik og medlemsadministration, bl.a. i en patientforening.

Selvom hun af uddannelse er cand.mag. i dansk, kan hun ikke varetage et fuldtidsjob på grund af følgevirkninger efter stress. Derfor arbejder hun få timer, tre dage om ugen hos Foreningen Norden, som nyder godt af hendes nidkære opdatering af medlemsdata, websites og snart sagt enhver form for medlemsadministrative opgaver.

FORENINGEN NORDEN

Fredrik Jakobsen, økonomiansvarlig, deltid

Fredrik Jakobsen er et produkt af Øresundsforbindelsen, en stærkt pendlende svensker, som har studeret og arbejdet på begge sider af sundet i årevis. Tilmed har det meste af hans professionelle liv udfoldet sig i – eller tæt på - Foreningen Norden.

Sidste år tog han da også imod jobbet som økonomichef i Foreningen Norden med titel af vicegeneralsekretær og daglig kontorleder. I dag bestrider han fortsat økonomiansvaret, men har frasagt sig den daglige gang på kontoret for at hellige sig familie og et job som økonomi- og ejendomschef i Helsingborg.

Hans nordiske engagement lader sig ikke beskrive på få linjer, men han har gennem 20 år været både frivillig i Foreningen Norden, herunder formand i Skåne (hvor han stadig er kasserer) og medlem af foreningens svenske, nationale landsbestyrelse.

Sideløbende med det frivillige arbejde har han haft job som økonomiansvarlig og administrationschef i Foreningerne Nordens Forbund og i Dansk Ungdoms Fællesråd.

Fredriks baggrund for at bestride stillingerne er en civiløkonomuddannelse på Linnéuniversitetet i Växjö med viderestudier på Uppsala Universitet og Danmarks Tekniske Universitet i Lyngby samt efteruddannelse i personalejura og dansk.

Esben Ørberg, redaktør, magasinet Nordiske, deltid

Selvom Esben Ørberg er rundet af en slægt, hvor stort set alle var medlemmer af Foreningen Norden, havde han ikke noget særligt kendskab til nordisk samarbejde, før han for godt otte år siden satte sig i redaktørstolen. Men med jobbet fulgte naturligt også interessen, og for Esben Ørberg er det blevet en mission at afdække og beskrive de talrige former for nordisk nytteværdi, der ligger i at man skuer over grænserne for at tage ved lære af hinanden – og reelt arbejder sammen om at skabe synergi. Han ønsker med sin journalistiske formidling at flere, også uden for Foreningen Norden, får øjnene op for de indlysende værdier, både af mental og praktisk art, der kan høstes ved at samarbejde i Norden.

Esben er oprindelig journalist, men har i det meste af karrieren bestridt ledende stillinger i kommunikationsbranchen, bl.a. som kommunikationschef i Kolding Kommune, TDC og senest i Dansk Journalistforbund.

Jakob Tråsdahl, projektleder Info Norden

Som Info Norden-leder er Jakob Tråsdahls opgaver især at besvare spørgsmål om at flytte, arbejde, studere og etablere virksomhed i Norden og holde styr på, at websiderne er opdaterede med nye tekster. Info Norden er Nordisk Ministerråds informationstjeneste, som i Danmark forvaltes af Foreningen Norden. Han skal også rapportere eksempler på grænsehindringer til Nordisk Ministerråds grænsehindringssekretariat.

Jakob flyttede for 30 år siden fra Holstebro til København for at læse dansk og lingvistik, og han har siden arbejdet som landssekretær for SF Ungdom og haft projektstillinger i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråds kommunikationsafdeling - indtil han for godt 15 år siden kom til Foreningen Norden.

Han har taget kurser i både færøsk og islandsk og hans nordiske interesse blev for alvor vakt, da han repræsenterede SF Ungdom i Ungdommens Nordiske Råd. Her fik Jakob venskaber, som han stadig holder ved lige.

eø

Nordisk kulturuge

Mød nordiske forfattere, kunstnere og musikere og smag det nordiske køkken

28. september - 4. oktober 2024

DET SKER PÅ
Rødding
Højskole

I samarbejde med Foreningen NORDEN

"Det var folkeoplysningen, der lagde grunden til det høje, kulturelle niveau, som hersker i de nordiske lande, og det er derfor, at de nordiske samfund er blevet åbne og frie, og dét i et sådant omfang, at man mange steder i verden betragter dem som forbilleder."

Einar Már Guðmundsson

I samarbejde med Foreningen NORDEN inviterer Rødding Højskole for tiende gang til Nordisk kulturuge. Glæd dig til en uge, hvor du med folkeoplysningen som formidlingsform vil møde historier om nordisk film og litteratur, kunst og design, skole og uddannelse.

William Heinesen sammenlignede Færøerne med et sandskorn på gulvet i en balsal, men som Einar Már Guðmundsson har tilføjet: "Gransker du sandskornet i et forstørrelsesglas, ser du hele verden."

Velkommen til en uge, hvor vi lader forstørrelsesglasset glide henover Norden.

Kursusværter

- Aage Augustinus, cand.mag. i historie og religion, tidl. højskoleforstander.
- Anette Jensen, cand.theol., sognepræst.
- Pia Dahl, fortæller, blokfløjtenist, organist, dirigent.

Velkommen til Rødding Højskole

– leverandør af fællesskab og oplysning siden 1844
Anja og Mads Rykind-Eriksen, forstandere

Dagsprogram

Lørdag den 28. september

Kl. 15.00: Ankomst, indkvartering og kaffe.

Kl. 16.30: Velkomst v/ forstander Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 17.15: Introduktion til ugen v/ kursusværterne Anette Jensen og Aage Augustinus.

Kl. 19.30: Nordisk folkedans v/ lærer og danseinstruktør Marianne Timmermann og musiker Bendix Rødgaard.

Søndag den 29. september

Kl. 9.00: Morgensang v/ Anette Jensen.

Kl. 9.40: "Og solen står med bonden op". Grundtvigs politiske filosofi og tanker om folkeoplysning med nordisk udblik v/ Aage Augustinus.

Kl. 14.00: "Et unikt nordisk samarbejde". Om en nordatlantisk gymnasieklasse v/ Kristoffer Høy Sidenius, rektor for Gribskov Gymnasium.

Kl. 19.30: Filmaften i Rødding Bio. Vi skal se den islandske film fra 2013 "Om mænd og heste", instrueret af Benedikt Erlingsson.

Mandag den 30. september

Kl. 9.00: Morgensang v/ Aage Augustinus.

Kl. 9.40: "To islandske mesterfortællere".

Foredrag om Jón Kalman Stefánsson og Auður Ava Ólafsdóttir v/ Anette Jensen.

Kl. 14.00: "Findes der kobberør i himlen?"

Møde med den færøske forfatter og filminstruktør Katrin Ottarsdóttir.

Kl. 19.30: Filmaften. I forlængelse af eftermiddagens foredrag skal vi se dokumentarfilmen fra 2008 "Ingen kan lave det perfekte", Katrin Ottarsdóttirs portræt af den færøske billedhugger Hans Pauli Olsen.

Tirsdag den 1. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ tidl. højskoleforstander Eva Bach.

Kl. 9.40: "Hvorfor er Åland finsk?" Nyt lys på Ålands særstatus v/ Villy Dall, journalist og og BA-studerende ved UiT Norges Arktiske Universitet, Tromsø.

Kl. 14.00: "Island set fra hesteryg – udfordringer til hest gennem Island" v/ fortæller Pia Dahl.

Kl. 19.30: "Nordpolen erobret fra luften". En dramatisk fortælling v/ Naja Mikkelsen, maringeolog, seniorforsker ved GEUS, De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland.

Onsdag den 2. oktober

Kl. 9.00-17.00: Heldagstur til Sydslesvig. Gottorp Slot og Slesvig Domkirke

Kl. 20.00: "Fløjtetoner fra hele Norden". Stemningskoncert v/ blokfløjtenist Pia Dahl.

Torsdag den 3. oktober

Kl. 9.00: Morgensang v/ Aage Augustinus.

Kl. 9.40: "En grønlandsk fortælling". Trilogien om Tabita og Vittu v/ forfatter Iben Mondrup.

Kl. 14.00: "Finsk design på verdensscenen" v/ Anne Blond, kunsthistoriker, direktør for Foreningen Museum Wegner.

Kl. 16.30: "Sang under kirketag". Aftenklange i Rødding Frimenighedskirke v/ frimenighedspræst Mette Geil.

Kl. 19.00: Festmiddag med sang og ostebord.

Fredag den 4. oktober

Kl. 8.45: "Gå da frit enhver til sit". Morgensang og afrunding v/ forstander Mads Rykind-Eriksen. Derefter afrejse.

Praktisk

Kurset koster 5.950 kr. på dobbeltværelse uden bad (tillæg 1.200 kr. for enkeltværelse) og 6.550 kr. på dobbeltværelse med bad. Yderligere oplysninger, program og tilmelding via Rødding Højskoles hjemmeside www.rhskole.dk.